

Järnhälen.

Av Jack London
En roman om miljonernas
makt

(Forts. fr. föreg. nr.)
De tyska socialisterna voro färdiga att göra gemensamt sak med oss. De voro över fem miljoner, varav många tillhörde armén, och dessutom stodo de på vänskapig fot med fackföreningarna. I båda länderna förklarade sig socialisterna djärvt emot kriget och hotade med generalstrejk. Och under tiden gjorde de förberedelser till en dylik strejk. Dessutom anslö sig de revolutionära partier, så i alla länder till den socialistiska principen om internationell fred, som till varje pris måste upprätthållas, om det så ledde till inre revolter och revolution.

Generalstrejken var den enda stora seger vi amerikanska socialister vann. Den 4 december återkallades den amerikanska ministern från Tysklands huvudstad. Följande natt anropade tysk flotta Honolulu, sänkte tre amerikanska kryssare och ett tullfartyg och bombarderade staden. Dagen därpå förklarade både Tyskland och Förenta Staterna krig, och inom en timme hade generalstrejk utbrutit i båda länderna.

För första gången trotsades den tyske krigsherren av de män, som höll hans rike i gång. Utan den stod han stilla. Den nya situationen låg däri, att revolten var passiv. De kämpade icke. De gjorde ingenting. Och härigenom band de sin kejsarliga krigsherrens händer. Han hade ej beordrat något bättre än ett tillfälle att få släppa sina krigshundar lösa mot de rebelliska proletariatet. Men detta var honom förnekat. Han kunde ej släppa krigshundarna lösa. Han kunde varken mobilisera sin armé för att skicka ut en krig eller straffa sina genförtiga undersåtar. Ej ett hjul rörde sig i hans rike. Icke ett slag gick, ej ett telegram användes ty telegrafisterna och järnvägsmännen hade upphört att arbeta på samma gång som den övriga delen av befolkningen.

Och så, som det var i Tyskland, var det även i Förenta Staterna. Det organiserade arbetet hade slutligen lärt sig sin läxa. Då det till sist blivit slaget på sin egen mark, hade det övergivit detta stridsfält och förenat sig med socialisterna, ty generalstrejken var en politisk strejk. För övrigt hade det organiserade arbetet blivit så grundligt slaget, att det ej brödde sig om någonting. Det deltog i strejken av pur förtvivlan. Miljoners arbetare kastade sina verktyg ifrån sig och övergav arbetet. Särskilt anmärkningsvärda voro maskinisterna. De hade slagit sig blediga, deras organisation var tydligen sprängd, men med denna de, tillsammans med sina allierade inom metallarbetarfacket.

Också grovarbetarne och alla organiserade arbetare upphörde att arbeta. Strejken hade bundit allt, så att ingen kunde arbeta. Dessutom visade det sig, att kvinnorna voro de som mest befordrade strejken. De ville ej, att deras män skulle gå ut för att dödas. Generalstrejken vann anklagning hos hela folket. Det tilltalade deras sinnelag för humor. Och idén var enlöstast. Barnen strejkte de från skolorna, och de lärare, som infunnit sig, fingo vända om hem igen från tomta klassrum. Generalstrejken artade sig till ett bli en arbetarnationell fredag. Och idén om arbetarnas solidaritet, som nu så tydligt lades i dagen, tilltalade alla fantasier. Det var heller ingen risk att deltaga i den allmänna friheten. Då alla voro skyldiga, kunde ju ingen bli straffad.

Förenta Staterna voro som förämdade. Ingen visste, vad som föregick. Man fick inga tidningar, inga brev, inga telegram. Varje samhälle var så fullständigt isolerat, som om en vildmark på tio tusen mil skilt det från den övriga världen, som alldeles

hade upphört att existera. Och detta tillstånd fortfor en vecka.

I San Francisco visste vi ej ens, vad som tilldrog sig på andra sidan viken i Oakland eller Berkeley. Det gjorde ett besynnerligt och nedtryckande intryck på oss, som om något stort kosmiskt väsen låge på vår Landets polis hade slutat att slå. Det föreföll, som om hela naturen voro död. Inga vagnbussar hordes på gatan, inga fabrikspipor, intet surt av elektricitet i luften, inga spårvarnarussade fram, inga tidningspojkar skreko — man såg ingenting annat rora sig än då och då några enskilda personer, som likt oroliga spöken smög fram, betryckta och överklida i den stora tystnaden.

Och under denna tystnads vecka lärde sig oligarkien sin läxa. Generalstrejken var en varning. Men den skulle aldrig upprepas. Det skulle oligarkien dra försorg om.

Då veckan var slut, återvände Tysklands och Förenta Staternas telegrafister till sina platser, som förut blivit bestämt. Genom dem framledde de båda ländernas socialistledare sitt ultimatum till regeringarna. Kriget skulle inställas eller generalstrejken fortsätta. Det tog ej lång tid att komma överens. Kriget förklarades vara inställt, och de båda ländernas befolkning återvände till sina sysselsättningar.

Det var detta förnyande av freden, som Åvagrakatte alliansen mellan Tyskland och Förenta Staterna. I verkligheten var det en allians mellan tyske kejsaren och oligarkien för att bekämpa deras gemensamma fiende, det revolutionära proletariatet i bägge länderna. Och det var denna allians oligarkien sedermera på ett så svekfullt sätt bröt, när de tyska socialisterna reste sig och drev den tyske krigsherren från hans tron. Det var just detta oligarkien hela tiden arbetat på — tillintetgörandet av deras största rival på världsmarknaden. Då tyske kejsaren var ur vägen skulle Tyskland ej längre ha något överskott att sälja på världsmarknaden, i enlighet med socialistandans natur skulle det tyska folket konsumera allt, vad det producerade. Naturligtvis skulle det sälja till utlandet vissa saker, det producerade, men annat det icke producerade, men detta skulle ju vara något helt annat än ett över-skott, som ej kunde förbrukas.

"Jag vill så vad om att oligarkien kommer att finna på något att rättfärdiga sig med," sade Ernest, när dessa svenk mot tyske kejsaren blev bekant. "Ty naturligtvis kommer oligarkien som vanligt att tro, att den handlat rätt."

Och mycket riktigt. Oligarkien försvare sig offentlig med att den handlat av omsorg för det amerikanska folket, vars intressen det måste skydda. Den hade slunkat en hand med tillvärdare ur världsmarknaden och sett oss i tillfälle att disponera vårt överskott på denna marknad.

"Och det skriande vanvettet i alliansens är, att vi verkligen äro så hjälplösa, att dylika idioter få sköta våra intressen," förklarade Ernest. "De ha satt oss i stånd att sälja våra utomlands, vilket betyder det samma, som att vi få lov att konsumera mindre här hemma."

XIV.

BORJAN TILL SLUTET

Så tidigt som vintern 1913 såg Ernest tydligt, att vilket håll allting lade, men han kunde ej få sina kamrater, de övriga socialistledarna, att se den skugga av Järnhälen, som avtecknat sig i hans hjärna. De hade alltför stort förtroende för sin sk. Handelsberna rusade alltför hastigt framåt mot sin kulminationspunkt. En kris hade inträtt i världens affärer. Den amerikanska oligarkien var praktiskt taget i besittning av världsmarknaden, och tjuotals länder hade

slungats ut med sina oförbrukade och osäljbara överskott på produkter. För dessa länder återstod intet annat än att organisera sig på nytt. De kunde ej fortsätta med sin metod att producera överskott. Kapitalistssystemet var, så långt det gällde dessa länder, ohjälpligt sökrat.

Den nya organisationen tog här form av revolution. Det blev en tid av våldsamhet och förtvining. Över allt störde institutioner och regeringar tillsammans. Överallt, med undantag av två eller tre länder, kämpade kapitalisterna hårt för sina besittningar. Men regentkapet togs ifrån dem av det kämpande proletariatet. Antligen blevo Karl Marx klassiska ord verkligt. Den privata kapitalistiska egendomens sista timme var slagen. De exproprierade blev exproprierade. Och så snart det kapitalistiska systemet störtat samman, reste sig kooperativa sammanslutningar i dess ställe.

"Varför bli Förenta Staterna efter?" — "Skyn på ni amerikanska revolutionärer!" — "Hur är det fatt med Amerika?" — ljodo de budskap, som sändes oss från våra framgångsrika kamrater i andra länder. Men vi kunde ej följa med. Oligarkien stod oss i vägen. Stor och skymmande stod den framför oss som ett kolossalt vidunder.

"Vanta till våren, då vi skola inga våra platser," svarade vi. "Då få ni se."

Här låg vår hemlighet. Vi hade vunnit agrarpolitik över på vår sida, och på våren skulle ett dussintal stater övergå i deras händer till följd av de föregående höstvalen. Då skulle ögonblickligen en mängd kooperativa samfund uppstå. Därefter skulle allt gå som en dans.

"Men hur går det, om agrarerna vägras att tillträda sina ämbeten?" frågade Ernest. Och hans kamrater kallade honom för en olycksprofet.

Detta var dock icke den största faran. Ernest fruktade. Vad han förut såg, var de stora fackföreningarnas avfall och uppståndet av kaster. Ghent har undervisat oligarkerna hur de skola bära sig åt," sade Ernest. "Jag kan så vad om, att de ha gjort en katekes av hans bok: 'Vår välvilliga feodalism.'"

Aldrig skall jag glömma den kväll, då efter en het diskussion med sex socialistledare Ernest vände sig till mig och lugnt sade: "Detta avgör saken. Järnhälen har vunnit. Jag ser början till slutet."

Denna lilla konferens i vårt hem var ej officiell. Men Ernest, liksom hans övriga kamrater, arbetade för att få bestämda löften från arbetsledarna, att de skulle kalla ut sina män till nästa generalstrejk. O'Connor, som var ordförande i maskinistföreningen, hade varit den förste av de sex närvarande ledarna, som vägrat att ägva ett dylikt löfte. "Ni har ju sett, att ni blevo grundligt slagna med er gamla taktik vid strejken och bolikott," sade Ernest överhörd. "Widdon, Deklamation, Maskerad Polska, Columbia Band, 1420 Farväl och skogsrån, Widdon, Deklamation, 1421 Åsk rulla vi på kuttingen, Widdon, Komisk Deklamation, Lyckliga Jim, Widdon, Komisk Deklamation, 1422 Sockerdricka, Widdon, Komisk Deklamation, Komma li fault, Widdon, Komisk Deklamation, 1701 Hor Oss, Sved, Widdon, Glee Club, Brummasken Bumba, Widdon, Glee Club, 2300 Dansk Folkvisa, Stenberg Hall, Prop, 2506 Den Lastige Kopparslagarn, Soprano, Svensk Potpourri, Skratthult, Baritone, 2807 Hjertor-Valsen, Skratthult, Baritone, 2835 Ljunga Horn, Mossberg, Baritone, 2929 Magisterns Misslyckade Serenad, Mossberg, Baritone, 2932 Duvan i La Palma, Mossberg, Baritone, Vi gå över Dagstänkta Berg, Mossberg, Baritone, 3159 I Gröna Palmers Skrud, Mossberg, Baritone, 3160 Narmare Gud Till Dig, Mossberg, Baritone, Sov i Ro, Mossberg, Baritone, 3197 Hambo Polka, Columbia Orkester, 3261 Lilla Tull, Hugo Hultén, Bas, Vandringsång, Hugo Hultén, Bas, 3423 Piska Rytteriets Marsch, Mossberg, Baritone, Var Barnhjärte, Bergström, Bas, 3496 Fiskarvals, från Bohuslän, C. Widdon, Baritone, En Tusenkonstnar, C. Widdon, Baritone, 3633 Kristallen Den Fina, Lundberg, Baritone, Min Lilla Vår Bland Bergen, Lundberg, Baritone, 3640 Pjarrin Vindad Synes På Hara, Lundberg, Baritone, Necken Spelar På Böjlan Blå, Lundberg, Baritone, 4002 Vattholma Valsen, Svenska Damtrion, 4022 Ny Fiskarvals, R. Stenberg, Tenor, Luffare Valsen, R. Stenberg, Tenor, 4081 Bokus Rillen, Svenska Damtrion, Kostervalsen, Svenska Damtrion, 4082 I Rosens Delft, Svenska Damtrion, Hälsning från Sverige, Svenska Damtrion, 4105 Köss Vals, Svenska Damtrion, Sång Vals, Svenska Damtrion, 4127 Jag Sjunger å Dansar, Theslof, Baritone, I Smålagd å de så gutt, gutt, Theslof, Baritone, 4199 Å Janta å Ja, Theslof, Baritone, Nickens Polska, Theslof, Baritone, 4349 Imelina Rosa, Stenberg, Tenor

Konungen och adjunkten. Adjunkten F. vid ett av Norrlands elementarläroverk närmade sig redan 50 år men var således illa lottad i ekonomiskt avseende. Han hade hustru och sex barn men blott 800 kr. årlig lön.

Det var under Karl XV:s regering. Förärvade sökte F. länge efter en mera lönsam läroverksamhet. Då rådde honom några vänner att resa till Stockholm och bonfalla hos konungen om hjälp.

F. erhöi löfte om audiens ute på Uriskådet slott, där han också skulle oroligt till följd av studentens vikt och begärlse distraherrad av att betfina sig mellan fyra öron med majestätet, en dag blev föreställd.

— Vad har du att anföra? frågade Karl XV.
— Ers majestät, jag är nu 800 år gammal men har blott 48 riksdalers lön.

— Huru?
— Nej, om förlåtelse... Jag har 800 riksdalers lön och är 6 år gammal.

— Vad pratar du för persilja?
— Jag ber om nåd, ere majestät!

Jag menar, att jag är 48 år gammal men har sex riksdalers lön och 800 barn.

— 800 barn?
— Puh! Jag vet inte, vad jag säger.

— 800 barn! uppreppade kungen skratande och slog F. på axeln; en så duktig karl förtjänar ett fett pastorat! Jag skall komma ihåg dig, din tok. Adjo!

F. blev ytterligare förtvrad av dessa ord och fick aldrig så länge han levde klart för sig, huru han kom utifrån slottstrapporna. Men efter ett par månader hade kungen infriat sitt löfte.

Hänsynsfullhet. Mon: — Mary säger, att ni tycker om god musik.
Han: — Det skall ni inte bry er om. Spela ni på bara.

* Vår välvilliga feodalism, en bok utgiven år 1902 av W. J. Ghent. Man har alltid påstått, att det var Ghent, som väckte oligarkiens idé hos de stora kapitalisterna. Denna övertygelse genomgår litteraturen under Järnhälen tre århundraden och även under det Allmänna Broderskapets första århundrade. I dag veta vi bättre, men vår kunskap förändrar ej det faktum, att Ghent förblir den mest oskyldigt förtalade man inom hela historien.

Skandinaviska Grammofonskivor

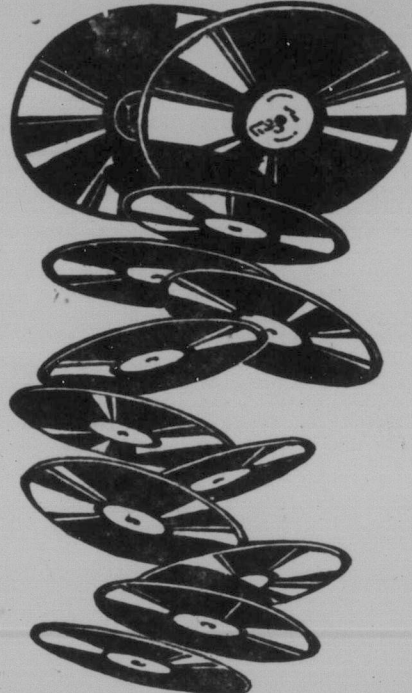
Svenska, Norska, Danska, Finska,

till ett pris, vilket förr erbjödits

Huru angenämt är det ej att under de långa höst och vinterkvällarna sitta ned i lugn och ro, höra de svenska sångerna, visorna, och musiken. Tankarna och minnena gå tillbaka till hemtrakten antingen man lyssnar till de mera allvarsamma sångerna, till en smekande vals eller sprittande polka. Dragspelslåtarna tager oss tillbaka till dansbanan i skogsdungen och de liviga sommarnätterna.

Huru älska vi ej, om än endast i drömmen, vara tillbaka till allt detta. Med tanke härpå, är det som SVENSKA CANADA-TIDNINGEN erbjuder för

5c COLUMBIA 5c

SKANDINAVISKA -- GRAMMOFONSKIVOR

HUR NI KUNNA ERHÅLLA DESSA GRAMMOFONSKIVOR

TILL ETT PRIS AV ENDAST 5c STYCKET ALLA PRENUMERANTER

SOM UPPBETALT TIDNINGEN TILL DATO
ELLER

DE SOM INSÄNDA SIN PRENUMERATIONS- AVGIFT MED ORDREN ERHÅLLA NEDANSTAENDE VILKOR

Härnadan finner ni en lista på NYA COLUMBIA GRAMMOFONSKIVOR, vars reguljära pris är 75c stycket.

No.	Namn	Artister
4357	Sångaren på Vadring	Stenberg, Tenor
4357	På Rönne's Strand	Gustave Lund, Tenor
4358	Rosen i December	Gustave Lund, Tenor
4358	Soldatvisan	J. Theslof, Baritone
4358	Aternes Sång	J. Theslof, Baritone
4358	Styrmanvals	Stenberg, Tenor
4358	Hobby	Stenberg, Tenor
4358	Skragre Polkan	C. Sequist, Baritone
4358	Storbonnernas Vals	C. Sequist, Baritone
4358	Det Gamla Stockholm	B. Stenberg, Tenor
4358	Min Mamma	B. Stenberg, Tenor
4358	Manikrist-Visa	C. Sequist, Baritone
4358	Visa-Traditionsk Kärlekvisan	C. Sequist, Baritone
4358	Sjömans-Låt	C. Sequist, Baritone
4358	Dans Visa	C. Sequist, Baritone
NORSK		
404	Jag Lärde Mig Saa Slide	Vocal
405	Vikingehuden	Vocal
405	Hytten er lukket	Vocal
405	Godnat	Vocal
406	Veiviseren synger	Vocal
406	I Djupa Kjellaren	Vocal
409	Gal efter Gutt	A. Østby, Comic
409	Min Anna hun er vek	A. Østby, Comic
2132	Serenade	Inga Orner, Sop.
2132	Norsk Polka	Inga Orner, Sop.
2133	Liden Karen, Husker du i Høst	Inga Orner, Sop.
2133	Majsang, Vær hilset min Sol	Inga Orner, Sop.
2301	Den Store Hvide Flok	Stenberg Hall, Sop.
2301	Agnos	Stenberg Hall, Sop.
2538	Blandt Alle Lande	Stenberg, Tenor
2538	Mens Nordhavet bruser	Tenor, Woll
4152	Der Stod sig et slag ud Kjødebugt	Tenor, Woll
4152	Heilig Ole	Tenor, Woll
4239	Kirken, den er et gammelt hus	Tenor, Woll
4239	Vor Gud han er saa fast en borg	Tenor, Woll
4240	Laudagskvell	Tenor, Woll
4240	Ola Glomstuen	Tenor, Woll
4619	Brundrasken i bumba	C. Woll, Tenor
4620	Syng kun i din ungdoms vaar	C. Woll, Tenor
4620	Norsk Arie	Accordion Solo
4631	Intermezzo—One Step	Matheson, Tenor
4631	Norge, Norge!	Matheson, Tenor
4631	Og Raven laa under birkefod	Matheson, Tenor
DANSK		
E 3559	Et Barn er født i Betlehem	E. Palmetto, Tenor
4066	Højt fra træets grønne top	E. Palmetto, Tenor
4066	Livet kan være forbandet nok	Tenor
4166	To Drosler sad paa hegervind	Tenor
4166	Sleavig vort omstridte elskede Land	Tenor
4167	Slumrer sødt i Sleavig Jord	Tenor
4167	Det er saa yndigt at følges ad	Tenor
4167	Du er rig du er dejlig o syd	Tenor
4461	Selma	Sjorskjold, Tenor
4199	I Gaar Jeg Fik Min Trøje	Sjorskjold, Tenor
4605	Gutter Om Bord	Sjorskjold, Tenor
4605	Lille Ellen	Sjorskjold, Tenor
7285	Hvor Nilen Vender	Sjorskjold, Tenor
7285	Skamlingsbanken	Sjorskjold, Tenor
FINSK		
2966	Hosanna	Juho Koskela, Tenor
4067	Joulu—Virsi	Juho Koskela, Tenor
4067	Suomalainen Batsuven Marssi	Theslof, Baritone
4068	Markkinapolka	Theslof, Baritone
4068	Reklamaaja	Theslof, Baritone
4199	Voi Aiti Park Ja Raukka	Theslof, Baritone
4199	Mokin Polka	Juho Koskela, Tenor
4225	Tuuma on tuuli	Juho Koskela, Tenor
4225	Pellavan Kitiija	Jean Theslof, Tenor
4225	Tuonne taake messamann	Jean Theslof, Tenor
4350	Minar tahdon laulun laulella	Jean Theslof, Tenor
4350	Kielon Jaahvaste	Harmonika Duet

Sänd oss en order för fyra (4) skivor till detta pris, 75 cents stycket, (3.00). Tillägg extra 50 cents till eder panningeförsändelse, och vi skola sända Er TIO ANDRA SKIVOR förutom de fyra ni beställt.

Sålunda:

4 skivor a 75c. — \$3.00 plus 10 skivor a 5c. Summa \$3.50

8 " " " — \$6.00 " 20 " " " " \$7.00

Märk numren å de skivor Ni önskar, och om möjligt flera för att giva oss "Second Choice," samt insänd listan tillsammans med panningarna till oss.

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN

Premium Dept.,
325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Innesluter härmed \$..... i Money order, Expressorder Check, Kontant, för vilket jag önskar..... Grammofonskivor enligt ovanstående märkta lista. Expressomkostnaderna betalas av emottagaren. Min tidning är uppbetald.

(I Händelse Er tidning ej är betald till dato, ifyll härnadan.)
Innesluter härmed \$..... i Money Order, Express Order, Check, Kontant.

Detta är betalning för SVENSKA CANADA-TIDNINGEN \$..... samt \$..... för..... Grammofonskivor enligt ovanstående märkta lista. \$..... för Expressomkostnader å också inberäknade.

Namn	Adress	Postkontor	Järnvägsstation

SVENSKA CANADA-TIDNINGENS UPPLYSNINGSBYRÅ

giver GRATIS upplysningar om
förhållandena för farmarbetare,
hantverks- och industriarbetare,
arbetsförtjänster, lediga platser,
platser som önskas, land till salu,
priser på land, fritt homestead
land etc., etc.

Forfrågningar från Sverige och Förenta Staterna besvaras av

SVENSKA CANADA-TIDNINGENS UPPLYSNINGSBYRÅ

325 Logan Ave., Winnipeg, Man.